

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันชีวิตทุกชีวิตบนโลกนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพึ่งพาอาศัย สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับทุกสิ่งทุกอย่างบนพื้นผิวโลกที่มวลชีว อาศัยอยู่ หากได้ศึกษาความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมบนโลกที่เราอาศัยอยู่จะพบว่าเคยอุดมสมบูรณ์ ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ช่วยเกื้อหนุนให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ตลอดมา แต่ในปัจจุบันกลับพบว่า ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติได้ลดน้อยลงจนน่าวิตก และทุกสิ่งรอบตัวเราก็ดกอยู่ใน สภาพเสื่อมโทรมจนเห็นได้ชัด ตัวการสำคัญที่ทำให้สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติเสื่อมโทรมลงก็คือ มนุษย์ การพัฒนาคุณภาพมนุษย์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต้องมุ่งพัฒนามนุษย์ให้มีความสมดุล ทั้งด้านปัญญา ด้านจิตใจ และสังคม ทั้งในระดับความคิด ค่านิยม พฤติกรรม โดยเน้น กระบวนการเรียนรู้และขัดเกลาทางสังคม ต้องพัฒนาคนให้มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีความอดทนขยันหมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมตามแนวทาง พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่แต่ละคนนับถือเพื่อให้สามารถที่จะอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุขและเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้สูงขึ้นและเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศ (ไพรัช ทรัพย์ การเพียร, 2544, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับ สวัสดิ์ โนนสูง ที่กล่าวว่าโดยเหตุที่มนุษย์อาศัยอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมและใช้สิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต สิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่ง ถ้าสิ่งแวดล้อมดีความเป็นอยู่ของมนุษย์จะดีไปด้วย ถ้าสิ่งแวดล้อมเป็นพิษมนุษย์ก็จะได้รับความเดือดร้อนเช่นกัน การพัฒนาตนเอง สังคมก็ทำให้เกิด สิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมหลายประการซึ่งมนุษย์จะต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อความคงอยู่ ของมนุษย์เอง จึงจำเป็นต้องการศึกษาสร้างจิตสำนึกในการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้บังเกิดผลดีเพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนตลอดไป (สวัสดิ์ โนนสูง, 2543, หน้า 9) ซึ่งการที่จะพัฒนามนุษย์ให้รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เหตุผลและมีความตระหนัก ถึงภัยจากการทำลายสิ่งแวดล้อมจนพลังงานและสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ลดน้อยลงไป อย่างรวดเร็ว รวมทั้งการที่จะมีจิตสำนึกของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานด้วยนั้น ครูสังคมศึกษาถือได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญที่จะมีบทบาทในการให้การศึกษาและอบรมปลูกฝัง

ทั้งในห้องเรียนโดยการสอนในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และยังมีบทบาทในการทำโครงการเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นพลังสำคัญของสังคมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน

สำหรับในโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการทำโครงการจักรยานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานเพื่อเป็นการให้ความเข้าใจและปลูกฝังค่านิยมทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง และเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของตนในฐานะเยาวชนของสังคมที่ควรปฏิบัติรวมทั้งให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานให้คงเหลือสืบต่อไปจนถึงคนไทยในอนาคต ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนสังคมศึกษาในโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา มีความสนใจที่จะศึกษาให้ทราบถึงบทบาทของครูสังคมศึกษาต่อการส่งเสริมโครงการจักรยานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ว่าได้มีการดำเนินบทบาทอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาต่อการส่งเสริมโครงการจักรยานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร คือนักเรียนที่ร่วมโครงการจักรยานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และครูสังคมศึกษาของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

ขอบเขตด้านเนื้อหา คือบทบาทของครูสังคมศึกษาต่อการส่งเสริมโครงการจักรยานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติของครูสังคมศึกษาของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการส่งเสริมโครงการจักรยานเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน

โครงการจักรยานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา หมายถึง โครงการที่โรงเรียนไชยโรจน์วิทยาได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมโดยใช้จักรยาน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ที่เข้าร่วมโครงการจักรยานเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

ครูสังคมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ที่ทำโครงการจักรยานเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ ครูใหญ่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนไชยโรจน์วิทยา

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2548 คือ นางสาวบุญทิwa ปรีชาหาญ

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนไชยโรจน์วิทยา ที่สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่รับการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะช่วยทำให้ทราบถึงบทบาทของครูสังคมศึกษาต่อการส่งเสริมโครงการจักรยานเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานของโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูสังคมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนไชยโรจน์วิทยา ในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้การดำเนินโครงการจักรยานเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานให้ได้ผลดีมากขึ้น